

§ 1 Interpellation nr 1 ang. utbildningen av ambulanspersonal

Ordet lämnades på begäran till

Herr WIKLUND i Stockholm (fp), som yttrade:

Herr talman! När ambulanstjänsten gjordes till ett klart åliggande för sjukvårdshuvudmannen (3 § sjukvårdslagen), räknade man med att denna tjänst snart nog skulle få en fullt tillfredsställande kvalité och utformning. Det föll sig också naturligt att dess inordnande i sjukvården som en del av denna efter hand skulle komma till stånd.

Alltjämt är emellertid ambulanstjänstens organisatoriska uppbyggnad splittrad. Det finns sålunda i en del län ett vederbörande landstings eget ambulansväsen, medan på andra håll brandförsvaret, taxi eller enskilda företag ombesörjer ambulanstransporterna på landstingets uppdrag. I detta sammanhang skall dock inte organisationsfrågan närmare beröras. Det är sannolikt bristen på enhetlig organisation som starkt bidrar till att personalens utbildning trots vissa vidtagna åtgärder alltjämt är uppenbart otillfredsställande. En nyligen redovisad enkätundersökning visade sålunda, att 19 procent av ambulanspersonalen helt saknade sjukvårdsutbildning, medan 30 procent genomgått en grundkurs i sjukvård på sju veckor för sådan personal enligt en av skolöverstyrelsen 1965 fastställd läroplan, 27 procent hade genomgått en grundkurs på tre veckor och återstoden kortare sjukvårdsutbildning av växlande beskaffenhet. Nu angivna förhållande torde betingas av att sjukvårdsutbildning för ambulanspersonal inte är obligatorisk, även om det finns lokala bestämmelser härom i en del län. Inte heller finns något obligatorium i vad avser speciell körutbildning för ambulansförare, en fråga som dock utreds av trafiksäkerhetsverket.

Även om ytterligare utredningar bedöms vara erforderliga för att mera definitivt lösa frågorna om obligatorisk och fullt tillfredsställande sjukvårdsutbildning för all ambulanspersonal och obligatorisk särskild körutbildning för ambulansförare, synes snabba åtgärder angelägna för att få till stånd sådana provisoriska obligatorier.

Med stöd av vad som sålunda anförts hemställer jag om kammarens tillstånd att till herr socialministern få ställa följande frågor:

1. Är statsrådet beredd att redovisa regeringens inställning till frågorna om obligatorisk sjukvårdsutbildning för ambulanspersonal respektive obligatorisk speciell körutbildning för ambulansförare?

2. Kan förslag till provisoriska bestämmelser om obligatorisk sjukvårds- respektive förarutbildning för här förevarande personal förväntas inom en snar framtid?

3. Vilka åtgärder i övrigt är regeringen beredd vidta för att snabbt tillmötesgå ambulanspersonalens egna önskemål om bättre utbildning, bl. a. åtgärder för fortbildning?

Denna anhållan bordlades.

§ 2 Interpellation nr 2 ang. trafiken med jetplan på Bromma flygfält,
m. m.

Ordet lämnades på begäran till

Herr WIKLUND i Stockholm (fp), som yttrade:

Herr talman! I debatten om bullret av de olika flygrörelserna på Bromma flygplats har en rad uppgifter lämnats rörande bullerstörande förfaranden, som den närmast berörda allmänheten visserligen finner vara vaga men dock av sådan natur, att auktoritativa klarlägganden får anses mycket angelägna.

År 1968 upphävde regeringen luftfartsverkets medgivande till inrikes- trafik på Bromma med jettflygplanet DC-9. Många medborgare med bostäder i flygfältets närhet synes ha uppfattat regeringsingripandet som totalt förbud för *all* jettrafik på Bromma, vilket föranlett dem att – på grund av fortsatta störningar av jettflygplan – anse att överträdelse av ”förbudet” ofta förekommer.

Uppenbarligen förekommer alltså viss trafik med jettflygplan på Bromma. I en del fall kan det tydligen t. o. m. röra sig om DC-9-plan, som av särskild anledning – t. ex. väderleksstörningar – fått tillfällig dispens att gå ned på Bromma. På grund av debattens intensitet är det angeläget att frekvensen av sådana medgivanden och skälen till dessa om möjligt offentligt redovisas samt hur prövningar av dessa ärenden tillgår.

Omfattningen av annan jettrafik på Bromma är vidare föremål för allmänhetens mycket vidlyftiga spekulationer, som betingas av avsaknaden av redovisade fakta om denna jettrafik. Det är därför i hög grad önskvärt att klarläggande besked lämnas om denna trafik (frekvens av flygrörelser, använda jettflygplanstyper, ägare av planen och i varje fall deras tillhörighet till trafik- respektive allmänflyget, start- och landningstider på dygnet, innehåll i gällande bestämmelser för annan jettrafik än med DC-9-planen på Bromma flygplats och hur dessa tillämpas etc., bullervärden för nämnda trafik etc.).

Slutligen torde varmkörning av flygmotorer på Bromma flygplats alltså vara en bullerkälla av stor betydelse. Luftfartsverket har utfärdat vissa lokala tjänsteföreskrifter avseende varmkörningen, som bl. a. inte utan tvingande skäl får ske under tiden kl. 22.00 - 6.00. Vidare har för något år sedan en särskild apparatur för dämpning av bullret vid varmkörning anskaffats och även demonstrerats för bl. a. representanter för de bullerstörda. Enligt bestämda uppgifter från dessa förekommer likväl varmkörningar nattetid och utan utnyttjande av nämnda apparatur ”i ungefär samma omfattning som förut”. Här göres inte något bestämt påstående rörande nämnda störningar. Syftet med att här ta upp även denna iakttagelse är detsamma som i fråga om de övriga: att bereda kommunikationsministern tillfälle att genom redovisning av fakta klarlägga antydda sammanhang och därmed om möjligt hyfsa debatten.

Med stöd av vad sålunda anförts får jag anhålla om kammarens tillstånd att till herr kommunikationsministern få framställa följande frågor:

1. I vilken omfattning och under vilka omständigheter förekommer alltså trafik med jetplanet DC-9 på Bromma flygfält? Hur tillgår

tillståndsgivningen avseende denna trafik?

2. I vilken omfattning förekommer *annan* jetflygtrafik på detta flygfält? Är statsrådet villig att lämna de i interpellationen angivna detaljupplysningarna rörande denna trafik?

3. Hur förhåller det sig med varmkörningarna av flygmotorer nattetid i de i interpellationen berörda avseendena?

Denna anhållan bordlades.

Nr 3

Tisdagen den
11 januari 1972

---

§ 3 Interpellation nr 3 om behandling vid FN:s miljövårdskonferens av frågor rörande användningen av vissa stridsmedel

Ordet lämnades på begäran till

Fru DAHL (s), som yttrade:

Herr talman! FN:s konferens om den mänskliga miljön äger rum i Stockholm i juni 1972. Den är ett bevis på det internationella uppvaknandet inför de stora faror som hotar den mänskliga miljön som ett resultat av överbefolkning, hänsynslös exploatering av jordens resurser och en okontrollerad teknologisk utveckling. Sverige har tagit initiativet till denna konferens i förhoppningen att den skall kunna spela en roll för att kanalisera och samordna strävandena till konstruktiva åtgärder mot miljöförstöringen, åtgärder som kräver internationell samverkan för att bli verkningsfulla. Stora förhoppningar knyts med rätta till denna konferens.

Samtidigt med att det ökade medvetandet om miljöförstörelsens risker under de senaste åren tagit sig uttryck i allvarliga och intensiva ansträngningar världen över att hävda miljövårdsintressena har emellertid nya krigföringsmetoder utvecklats, som utgör fruktansvärda hot mot människan och hennes miljö. På flera håll i världen, främst i Indokina och i Portugals kolonier, förs nu krig som direkt och medvetet syftar till att skada, förgifta och förinta människorna, den fredliga samhällsorganisationen och den mänskliga miljön, som är förutsättningen för liv och kultur.

Denna sorts krig – miljömordskriget – bedrivs med särskild intensitet och grymhet av USA mot Indokinas folk. Det finns numera en omfattande dokumentation om krigets karaktär och verkningar, som insamlats av läkare och vetenskapsmän, framför allt från Vietnam och USA, och presenterats inför amerikansk och internationell publik inte minst genom det arbete som bedrivs av Internationella kommissionen för undersökning av USA:s krigsförbrytelser i Indokina.

Den fruktansvärda miljöförstörelse, som denna krigföring leder till, åstadkoms genom

massiva bombningar,

mekanisk förstörelse med hjälp av jättestora maskiner,

kemiska medel som växtgifter och gaser.

De massiva bombningarna syftar till att invalidisera eller döda människorna, förstöra all bebyggelse samt förinta samhällsorganisationen och produktionsapparaten – såväl födoämnesproduktionen som industrin.

En forskargrupp vid Cornelluniversitetet i USA lade i oktober 1971 fram en rapport, som beräknade att USA fram till slutet av 1971 skulle ha fällt bomber med en sammanlagd vikt på 6 miljoner ton över Indokina, tre gånger mer än vad USA under andra världskriget fällde över samtliga krigsskådeplatser. Kriget har intensifierats kraftigt sedan president Nixon kom till makten.

Vid den internationella konferens om medicinen och kriget, som anordnades i Paris 4–5 december 1971, rapporterade professor Arthur Westing, USA, om den massiva förstörelse som orsakas av konventionella, högexplosiva bomber. 352 flyganfall med sådana bomber görs varje dag i Indokina. I varje anfallsvåg ingår sju B 52-plan som kan bära 108 bomber vardera. Vid varje anfall totalförstörs ett område på 5 000 x 750 meter. Varje dag dödas 300 människor varav 240 civila. 630 000 kubikmeter jord förflyttas, och man beräknar att det finns ca 20 miljoner kratrar efter bombexplosioner i Indokina. Beräknas kraterdiametern till 9 meter är den sammanlagda kraterytan 120 000 hektar.

Dessa våldsamma bombningar förändrar hela landskapet – tätbefolkade kulturbygder mals till grus, växtligheten utplånas, bergen bombas sönder, åkerjorden förstörs av kratrar. Kratrarna fylls med stillastående vatten och blir så *grogrunden* för sjukdomsalstrande bakterier och skadedjur, vilka sprider sjukdomar som malaria och bilharzia.

Vid den medicinska konferensen rapporterade den engelske professorn Steven Rose om den kemiska krigföringen. För att tvinga människorna ut ur skyddsrummen används gaser i dödande doser. Med växtgift, som sprutas över skogarna och risfälten, *förgiftas naturen. Skog, som varit en värdefull råvarukälla och som haft stor betydelse för att förhindra uttorkning och erosion, dör ut. Enbart i Sydvietnam har mer än 200 000 hektar odlad jord besprutats under åren 1962–1969. Det amerikanska vetenskapssällskapet har beräknat att man på så sätt förstört grödor som motsvarar födoämnesbehovet hos 860 000 människor. Förgiftningen av skogar och åkrar får återverkningar på grundvattnet och dricksvattnet. Djur och människor får direkta förgiftningssymtom. Massdöd bland fisk och däggdjur omtalas. Besprutningarna med växtgift leder också till genetiska skador. Ännu är det för tidigt att beräkna exakt vad effekterna blir. Men redan nu föds många barn döda eller med svåra fosterskador.*

Jättestora maskiner – grävskoppor och bulldozers – fullbordar det förstörelseverk som bombningarna och giftbesprutningarna inlett. På så sätt läggs allt större områden öde. I dag är stora delar av Sydvietnam och allt större områden i Nordvietnam, Laos och Cambodja totalt förstörda. De har blivit förtorkade och sterila öknar där ingen människa kan bo och som kanske aldrig mer kan odlas upp. Vad som skett är, säger den medicinska konferensen i Paris i ett uttalande, ”en metodisk och blind tillintetgörande av alla människor, allt djur- och växtliv, en total omstörtning av hela Indokinas ekologiska system, en omstörtning vars framtida konsekvenser är omöjliga att förutse. Folkmordet och växtutrotningen, som är långt framskridna speciellt genom den kemiska krigföringen, kan nu fullföljas med datorstyrda metoder. Denna krigföring upprör oss. Den utgör en kriminell försöksverksamhet som mycket allvarligt komprometterar dem som har tagit del i den. Alla som arbetar

inom sjukvården och som därigenom är verksamma med att försvara livet måste med alla medel motarbeta detta krig.”

Genom avancerad forskning och stora insatser av tekniska och ekonomiska resurser håller miljömordskriget på att utvecklas till ett alltmer fruktansvärt och ödeläggande vapen. Det utgör i dag ett hot mot alla världens folk.

Denna krigsteknologi, som direkt syftar till att förgifta och förstöra den mänskliga miljön, måste bekämpas. Ingen kamp för intensifierad miljövård kan te sig trovärdig om den inte förenas med kamp mot miljömordskriget. De krig av denna typ som nu pågår måste omedelbart stoppas. All vidare utveckling och framtida användning av krigföringsmetoder som hotar den mänskliga miljön måste förbjudas. Jag anhåller därför om kammarens medgivande att till herr utrikesministern få ställa följande fråga:

Avser svenska regeringen ta initiativ till att frågan om de krigföringsmetoder, som genom massförstörelse, genom bombningar samt mekaniska, kemiska och biologiska stridsmedel hotar den mänskliga miljön, tas upp till behandling vid FN:s miljövårdskonferens?

Denna anhållan bordlades.

§ 4 Interpellation nr 4 ang. centralt organ för forskningspolitiken

Ordet lämnades på begäran till

Herr NORDSTRANDH (m), som yttrade:

Herr talman! Att forskning är av betydelse för ett lands materiella och kulturella utveckling torde vara oomstritt. Beslut i centrala forskningspolitiska frågor påverkar på lång sikt samhället i dess helhet. Inställningen till forskningen – och därmed till vetenskapens roll i samhället – blir alltmer avgörande för ett lands utveckling. En satsning på intensifierad forskning och på ökat utnyttjande av forskningens resultat i samhällets tjänst förutsätter att forskningen noga planeras. Försummelser härutinnan kan leda till svåra följder.

Utbildningsutskottet har vid föregående års riksdag i sitt betänkande i anledning av motioner angående frågor rörande forskning och forskningsplanering, däribland en partimotion från moderata samlingspartiet, bl. a. anfört (UbU 1971:31), att forskningsråden spelat en stor roll i den statliga forskningspolitiken och måste förutsättas komma att även i fortsättningen vara ett viktigt instrument för statsmakternas styrning av forskningsresurserna till prioriterade områden. Utskottet förordade att i första hand forskningsrådets sammansättning och organisation i övrigt samt befogenheter och ställning i relation till myndigheter och andra instanser som har forskningsansvar måtte utredas. En sådan utredning torde alltså snarast komma till stånd – parlamentariskt sammansatt eller åtminstone med parlamentariskt inslag.

Att forskningsrådets sammansättning, organisation, befogenheter och ställning utreds får emellertid endast betraktas som ett delmål. Övriga problemkomplex, såsom forskningspolitikens mål, forskningens planering

och organisation i sin helhet liksom prioriteringsfrågorna, måste också övervägas och överses. Forskningsberedningens sammansättning och arbetssätt kan därvid icke förbigås.

Den nu dominerande forskningspolitiska synen i vårt land synes betona anknytningen av forskningen till samhällets olika mål. Följden därav blir att anslagstilldelningen löper risken att bedömas separat inom varje sektor. För samverkan och långsiktig planering behövs ett organ med överblick över hela forskningsområdet.

Med stöd av det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till herr statsrådet Moberg få ställa följande frågor:

1. Bedömer regeringen det vara av betydelse att det för samverkan och långsiktig planering finns ett organ med överblick över hela forskningsområdet?

2. Om så bedöms vara fallet, kan då den nuvarande forskningsberedningen med sin sammansättning och sina arbetsformer anses fylla denna uppgift eller bör den ersättas med ett centralt organ, som ansvarar för forskningen och initierar en forskningspolitisk debatt?

Denna anhållan bordlades.

§ 5 Interpellation nr 5 ang. högstadieplaneringen i grundskolan

Ordet lämnades på begäran till

Herr ÅSLING (c), som yttrade:

Herr talman! Den nu existerande organisationen av grundskolans högstadium, avseende bl. a. elevområden och högstadieorter, beslutades till övervägande del definitivt år 1964. Till stora delar var organisationen år 1964 redan genom central styrning etablerad, vilket bl. a. innebar att skolstorleken, dvs. antalet parallella klasser i årskurserna, vid varje skolanläggning av högstadiet fixerats i anslutning till gällande uppfattning om läroplan och planeringsmallar. År 1962, när riksdagen fattade beslut om grundskolan, var försöksverksamhet med enhetsskola redan i gång i ett så stort antal kommuner, att deras sammanlagda folkmängd utgjorde omkring 70 procent av hela rikets folkmängd.

I stort kan sägas att man i verkställighetsledet, främst centralt, allteftersom grundskolans organisation ersatte enhetsskolan skärpte anspråken på erforderligt elevunderlag för högstadiet. Vägledande för planeringen och tillkomsten av de flesta högstadierna har varit skolöverstyrelsens riktlinjer av år 1959.

1957 års skolberedning anslöt sig till dessa riktlinjer och angav 75 elever per årskurs som minimum, för att – som man då ansåg – alla väsentliga fördelar med den föreslagna högstadiekonstruktionen skulle uppnås.

De för 1962 års grundskola gällande bestämmelserna om tillvalsgrupper, linjer, undervisningsmetoder och differentiering hade varit vägledande. Tre-parallella enheter accepterades dock som regel inte, om möjligheter fanns att bilda större enheter. Stora skolenheter har alltså målmedvetet eftersträvat.

1969 antog riksdagen en ny läroplan för grundskolan att gälla successivt fr. o. m. höstterminen 1970. Det förefaller som om konsekvenserna för högstadieplaneringen och skolenheternas storlek av den nya läroplanen icke i större utsträckning beaktats.

I olika sammanhang har, såväl från föräldra- och lärarhåll som från eleverna, framförts starka krav på mindre skolstorlek. Redan ett elevantal vid en grundskola av ca 400 elever kan hävdas vara högt. Fortfarande planeras och byggs grundskolor med för svenska förhållanden stora elevantal. Skolanläggningar för omkring 1 000 grundskoleelever eller mer är icke ovanliga. Det framstår som angeläget att så stora skolor icke skall få byggas, och befintliga skolor i den storleken borde ändras till mindre enheter med annan användning av då eventuellt överflödiga lokaler.

Lärarna anser enligt Sveriges lärarförbunds utredning *Insyn i skolan* att det finns större förutsättningar för måluppfyllelse i fråga om kunskapsmeddelande och färdighetsträning i de mindre skolorna än i de större. Samma tendens finns även då det gäller måluppfyllelsen i avseende på elevernas sociala utveckling. De mer positiva omdömena kommer från lärare i skolor med under 400 elever. Denna tendens gäller för varje stadium. Oberoende av stadium har lärarna i grundskolan tydligt uppfattningen att samarbetet mellan elever och mellan elever och lärare är avsevärt bättre i små skolor än i större. Förutsättningar för gruppssamverkan och individualisering har av lärarna bedömts större i skolor under 400 elever än över och störst i de minsta skolorna.

Med hänvisning till det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till herr utbildningsministern få ställa följande fråga:

Är statsrådet beredd att lämna en redovisning för den hittillsvarande utvecklingen på skolans område i vad avser högstadieplaneringen särskilt med hänsyn till skilda skolenheters storlek och vilka erfarenheter som i detta sammanhang har erhållits beträffande effektivitet och trivsel för lärare och elever i skolarbetet?

Denna anhållan bordlades.

§ 6 Interpellation nr 6 ang. tillgången till THX-preparatet

Ordet lämnades på begäran till

Herr JOHANSSON i Skärstad (c), som yttrade:

Herr talman! Läkarkårens inställning till läkemedlet THX — ett extrakt av kalvbrässkörtlar framställt av veterinärmedicin doktorn Elis Sandberg, Aneby — har under mer än två decennier varit övervägande negativ, även om läkarna inte helt fränkät preparatet ett visst värde när det gällt att hos cancerpatienter åstadkomma någon förbättring av allmäntillståndet och en lindring av smärtorna.

I en interpellationsdebatt i andra kammaren den 2 mars 1960 lämnade dåvarande inrikesministern Rune Johansson en utförlig redogörelse för de kliniska försök som gjorts med THX och slutade framställningen med följande ord: "Vidare är det enligt min mening önskvärt, att material erhålles för att belysa, om den förbättring av allmäntillståndet och

lindring av de subjektiva besvären, som i vissa fall iakttagits efter behandling med THX, kan tillskrivas preparatet som sådant.”

Det har nu gått i det närmaste tolv år sedan detta uttalande gjordes, men meningarna bland läkarna rörande värdet av THX synes i dag vara lika delade som någonsin – och med lika stark övervikt för de negativa uppfattningarna. I dagarna har det genom notiser i pressen också försports att våra högsta medicinska myndigheter har för avsikt att sätta stopp för dr Sandbergs verksamhet med THX-preparatet. Detta har skapat stark oro hos de många sjuka som använder läkemedlet och som anser att det har en välgörande inverkan på deras hälsa. En stor del av dessa patienter är övertygade om att läkemedlet har hejdat sjukdomsförloppet och medfört ett förbättrat hälsotillstånd.

Det må förhålla sig hur det vill med det objektiva värdet av THX; ostridigt är ändå att medlet inte i något fall har vållat skada. Och eftersom ett stort antal sjuka människor anser preparatet vara värdefullt och gärna vitsordar att det har givit dem chans att, åtminstone tills vidare, leva ett någorlunda normalt liv, anser jag det vara en rimlig begäran att de sjuka också får tillgång till THX så länge de vill ha det. En stor del av dessa patienter är dessutom fall, som på grund av sjukdomens karaktär icke kommer i åtnjutande av samhällets sjukvård, och detta anser jag gör det ännu mer berättigat att de får tillgång till THX, när de ju ändå själva är av den uppfattningen att medlet lindrar smärtorna och hjälper dem i deras svåra situation.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till herr socialministern Aspling få ställa följande fråga:

Är statsrådet villig medverka till att garantier skapas för att sjuka människor, som kan sägas vara beroende av THX-preparatet, även i framtiden får tillgång till detta läkemedel?

Denna anhållan bordlades.

§ 7 Interpellation nr 7 ang. postverkets service i glesbygderna

Ordet lämnades på begäran till

Herr ÅNGSTRÖM (fp), som yttrade:

Herr talman! Människors möjligheter att i fortsättningen bo kvar i glesbygderna är till stor del beroende på den service samhället kan erbjuda. Daglig postgång är en del av den nödvändiga samhällsservicen och kan nog betraktas som ett villkor för att en bygd skall överleva. Den dagliga kontakten med yttervärlden, som postsändningarna förmedlar, motverkar känslan av isolering och är av stor betydelse ur trivselsynpunkt.

Det är därför med verklig oro inför framtiden som människorna i vissa glesbygdsområden bevittnat de inskränkningar i den postala servicen som postverket vidtagit. Det är det vikande befolkningsunderlaget och därmed förändrade villkor för den kollektiva trafiken som gjort att postverket vidtagit dessa åtgärder och då med företagsekonomiska värderingar som grund. Det är klart att postverket måste lägga ekonomiska synpunkter på

sin verksamhet, men det är viktigt att inte enbart företagsekonomiska synpunkter läggs till grund för besluten om förändringar i servicen. Även samhällsekonomiska överväganden bör tillmätas betydelse.

Inskränkningarna i den postala servicen sker genom indragning av poststationer, indragning av postturer, senareläggning av dagliga turer, övergång från lantbrevbäring till postväskor samt också i en del fall indragning av dagliga turer och postbefordran endast två till tre gånger i veckan.

I Västerbottens län har problemställningar angående den postala servicen bl. a. aktualiserats i byarna Rambo, Degerås, Degerön och Sunnansjönäs. Byarna ligger i Vindelns kommun och relativt nära ett mera tätbefolkat område. Byn Rambo ligger t. ex. endast 12 km från tätorten Tvärålund. Trots att denna bygd inte är någon ödebygd i vedertagen mening har bybornas framställning om daglig postgång avslagits av postverket. I detta fall skulle ett sådant åtagande från postverkets sida ha inneburit att lantbrevbärlinjen från Tvärålund över Ramsele utsträckts med 5 km till Rambo. Byn Rambo har fem hushåll, och som motivering för sitt avslag anför postverket att underlaget måste vara minst två hushåll per kilometer enkel färdväg för att lantbrevbäring skall kunna ordnas och att dessa villkor inte uppfyllts i fallet Rambo by.

Det angivna exemplet har jag velat relatera för att de problem med den postala servicen som landets glesbygder i dag har att brottas med skall framstå i en klar dager. Med här angivna problemställningar som grund vill jag till herr kommunikationsministern ställa följande frågor:

Är statsrådet villig att klargöra de grundläggande principerna för postverkets postala service i glesbygderna, och delar statsrådet min uppfattning att daglig postgång generellt är att betrakta som en rimlig service till människorna i landets glesbygder?

Denna anhållan bordlades.

§ 8 Interpellation nr 8 ang. åtgärder mot prisstegringar

Ordet lämnades på begäran till

Herr LORENTZON (vpk), som yttrade:

Herr talman! När totalt prisstopp infördes hösten 1970 var det ett resultat av ett utbredd missnöje hos breda lager av landets konsumenter med de alltmer stigande priserna. Prisstoppet innebar en märkbar uppbromsning av priserna. Prisökningen på exempelvis livsmedel fram till slutet av mars 1971 berodde helt på att höjningen av mervärdeskatten med 5 procent då slog igenom. De kraftiga prisstegringarna som sedan skett sammanhänger med att regeringen gav statens pris- och kartellnämnd riktlinjer för generösare möjligheter att ge dispenser från prisstoppet. Allt fler varor undantogs från prisregleringen – även nödvändighetsvaror som livsmedel och kläder. Härigenom förlorade prisstoppet undan för undan sitt värde för konsumenterna.

Resultatet är skrämmande. Stora delar av folket har fått vidkännas en sänkning av sin levnadsstandard. Från december 1970 till november 1971

har livsmedelspriserna stigit med 11,5 procent. Under samma tid har priserna på kläder och skor stigit med 9,8 procent. Även hyrorna har fått en kraftig skjuts uppåt och var i december 1971 mer än 5 procent högre i genomsnitt än årsmedeltalet för 1970. Även om man inte kommer ifrån att höjningen av mervärdeskatten kraftigt har bidragit till de stora prisökningarna eftersom den slår allt kraftigare ju större prisökningarna blir – på 300 miljoner i högre jordbrukspriser tar staten ytterligare 50 miljoner i mervärdeskatt – spelar urholkningen av prisstoppet en väsentlig roll i detta sammanhang.

När det i slutet av år 1971 blev klart att regeringen helt skulle upphäva prisstoppet fr. o. m. den 1 januari i år, aviserades från affärsvärlden stora ökningsar av priserna så snart prisstoppet upphävdes. Kraftiga prisökningar har också blivit fallet. Men inte nog med de prisstegringar som redan skett efter att prisstoppet slopades. "Vi har att vänta en orkan av prishöjningar under de närmaste veckorna", förklarade direktören i Stockholms livsmedelshandlareförening Fredrik Franck helt nyligen.

De 4 procent i prisökningar, som beräknas för 1972 i den preliminära nationalbudgeten, kommer säkerligen att bli betydligt högre, då det enbart för januari månad räknas med prisstegringar på omkring 3 procent. Under mars månad skall sedan "orkanen av prishöjningar" ha slagit ut för fullt. Att i en dylik situation, som är en följd av regeringens egna åtgärder, förklara att "prisstegringarna sker på näringslivets eget ansvar" verkar mer än underligt, då det är de ekonomiskt sämst ställda i samhället som framför allt drabbas av den förda politiken. Det är deras levnadsstandard som märkbart sänks.

Det hjälper de lågavlönade, barnfamiljerna, pensionärerna och arbetarklassen föga om även högavlönade ställer sig till tidningarnas förfogande och berättar hur enkelt det går att komma undan de höjda priserna bara man går över till billigare livsförnödenheter. Att köpa de billigaste livsmedlen har de lågavlönade familjerna sedan länge tvingats att göra tack vare de många och stora prisökningarna och de allt högre indirekta skatterna. För dem går det inte att hitta ännu billigare livsmedel.

Prisstegringarna måste stoppas. De drabbar framför allt de ekonomiskt minst bärkraftiga i samhället. Prisutvecklingen är inte endast oroväckande, den är skrämmande! De synnerligen magra löneförbättringarna har prisstegringarna lagt beslag på. En sänkt levnadsstandard blir följden.

I de täta och ur flera synpunkter intressanta rapporterna från statens pris- och kartellnämnd har förekommit prisundersökningar, som ger vid handen att uppenbara överpriser uttages och att *prissänkningar* är motiverade. Detta är naturligtvis i och för sig av intresse att få registretat. Frågan borde dock prövas om sådana exempel i någon form borde föranleda en uppföljning. Jag anser att denna fråga borde bli föremål för närmare överväganden av den utredning som handelsministern förebådade i svaret på den av mig under höstrikisdagen i fjol framställda interpellationen om ett bibehållande av prisstoppet.

Med stöd av det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till herr handelsministern få rikta följande frågor:

1. Är statsrådet beredd att med anledning av den skrämmande prisutvecklingen föreslå regeringen omedelbart införande av allmänt prisstopp?

2. Om så inte är fallet, vilka andra medel avser statsrådet då vidta för att hejda de starka prisstegringarna?

3. Är statsrådet beredd att låta den aviserade utredningen om prisregleringslagen även överväga formerna för ingripanden i syfte att uppnå prissänkningar i fall då konstaterade överpriser tillämpas?

Denna anhållan bordlades.

§ 9 Interpellation nr 9 ang. Förenta staternas krigföring i Indokina, m. m.

Ordet lämnades på begäran till

Herr HERMANSSON (vpk), som yttrade:

Herr talman! Under de sista decemberveckorna 1971 genomförde Förenta staterna omfattande flygbombningar av Demokratiska republiken Vietnam (Nordvietnam). På direkt order av president Nixon bombade hundratals amerikanska plan dag efter dag Nordvietnams territorium, egendom och innevånare. Vissa dagar deltog över 350 plan i flygraiderna. Enligt uppgifter av myndigheterna i Demokratiska republiken Vietnam orsakade bombningarna stora förluster i människoliv och egendom. Sjukhus och kollektivjordbruk hörde till bombmålen.

Under åren 1965–1968 utsattes Demokratiska republiken Vietnam för synnerligen intensiva och omfattande flygbombningar av Förenta staternas krigsmakt. Under trycket av opinionen i Förenta staterna och i hela världen inställdes dessa bombningar. President Nixon inledde sin politik av "vietnamisering" av kriget. Vissa delar av Förenta staternas armé drogs tillbaka. De skulle ersättas av trupper som formellt var underställda marionettregeringen i Saigon. Samtidigt fortsatte emellertid och utvidgades Förenta staternas krig mot folken i Indokina genom flygbombardemang, under 1971 framför allt mot Laos och Cambodja. De fortsatte samtidigt i Sydvietnam och återupptogs mot Nordvietnam.

I den av Cornelluniversitetets Center for International Studies publicerade rapporten *The air war in Indochina* ges en utförlig dokumentation om Förenta staternas flygkrig mot de indokinesiska folken. Några huvudpunkter i rapporten kan sammanfattas på följande sätt:

Den totala mängden bomber som av Förenta staterna fällts över Indokina kan beräknas uppgå till över 6 300 000 ton vid slutet av 1971. Några jämförelsesiffror: Under hela det andra världskriget fällde Förenta staterna sammanlagt på alla krigsskådeplatser ca 2 000 000 ton bomber, under kriget mot Korea ca 1 000 000 ton bomber.

Sedan Nixon blev president 1968 har en större mängd bomber fällts över Indokina än under Johnsonregeringens tre sista år. Bombmängden under Nixons hittillsvarande tre år som president är också större än den sammanlagda mängd bomber som fälldes av USA under det andra världskriget och Koreakriget tillsammans.

Flygbombningarna över Indokina fortsätter att vara mycket omfattande. Under 1971 beräknas 800 000 ton bomber ha fällts över Indokina,

därav 270 000 ton mot Sydvietnam, mer än 400 000 mot Laos och 90 000 mot Cambodja. (Detta var alltså före decemberbombningarna mot Nordvietnam.)

Den nuvarande omfattningen av flygbombningarna kan fortsätta i en oändlig framtid. Tillgängliga planeringar förutser ingen vidare minskning av antalet B 52-or, en ökning av antalet s. k. fixed-wing gunships och endast en lätt minskning av antalet attackplan.

Oaktat de amerikanska flygbaserna i Sydvietnam skall avvecklas eller överlåtas till marionettregeringen vid mitten av 1972 kommer huvudparten av bombningarna också i fortsättningen att utföras av Förenta staternas flygvapen, baserat i Thailand och på hangarfartyg.

Cornellrapporten påpekar också att Förenta staternas flygkrig i Indokina fått tjäna som ett laboratorium för utvecklingen av en dyrbar och avancerad utrustning som medel för "ett elektroniskt krig". Målet är en automatiserad och datastyrd krigföring som möjliggör omfattande insatser både dag och natt och oavsett väderlek. I en artikel i tidskriften *Kommentar* nr 11-12 1971 har getts en ingående skildring av denna elektroniska krigföring i Indokina och av dess syften:

"Systemet bygger på en samordning av markstridskrafter, artilleri och attackflyg. Detta sker med hjälp av ny elektronisk utrustning, datacentraler, moderniserad radar, metoder för nattspaning, avlyssningsapparat på marken samt nya metoder för att rikta bomber mot mål.

Olika typer av elektronisk utrustning släpps från flyg över de befriade områdena och längs transportleder, främst i Laos och längs den demilitariserade zonen. Samtidigt täcks området med små minor, 'grus- eller lövminor', som när de exploderar aktiverar den elektroniska utrustningen. Signaler sänds via ett 'relä-flygplan' till en datacentral i Thailand eller Laos. Dessa identifieras snabbt och omräknas så att en målangivelse kan matas in i Phantombombarens dataenhet. Planet som redan befinner sig i luften flyger snabbt in mot 'målet'.

Flyget har utrustats med nya 'målsökande' bomber. Några av dessa var under utveckling redan 1966. Det finns säkra uppgifter om åtta olika sådana vapen under utveckling och utvärdering vid olika forskningsinstitut och storbolag. Uttalanden av biträdande försvarsminister David Packard visar också att en del av dessa nu sätts in i Laos.

De nya vapnen används främst mot södra Laos, men sätts även in mot civila på andra platser. Kriget i Laos fortsätter, terrorn i södra Vietnam fortsätter, bomboffensiver sveper över Kambodja och DRV bombas systematiskt samtidigt som Nixons uttalanden blir allt hotfullare.

Gemensamt för de vapen och metoder som USA-regimen utnyttjar mot folken i Indokina är att de är speciellt riktade mot civila och att en *avgörande* beståndsdel är terror. Men de är inte bara vapen mot ett folk i Asien, de är vapen mot ett folk som vägrar underkasta sig, mot ett folk med en fast förvisning om en bättre framtid och fast förvissade om att de själva bäst avgör hur denna framtid skall formis, hur målen skall uppnås. De är framtidens vapen mot alla folk och grupper som vill kämpa sig till frihet."

Mindre än tio procent av de bomber som Förenta staterna fällt över Indokina har fällts i samband med markstrider. Av de 6,3 miljonerna ton

bomber utgjorde alltså över 90 procent ren terrorbombning. De riktades mot den civila befolkningen och mot dess levnadsbetingelser både på kort och på lång sikt, allt i enlighet med den definition av militära mål som anges av Förenta staternas flygvapen: "Militärt mål är varje person, föremål, idé, väsen eller område som väljs för att förstöras, oskadliggöras, eller göras obrukbart med vapen som kommer att minska eller tillintetgöra fiendens vilja eller förmåga att bjuda motstånd." (Fundamentals of Aerospace Weapons Systems, Manual US Air Force, 1961.)

I den citerade artikeln i Kommentar återges en sammanställning ur amerikanska källor som belyser några av verkningarna av Förenta staternas krigföring i Indokina:

	Sydvietnam	Laos	Cambodja	Totalt
Döda	335 000	100 000	10 000-tals	450 000
Sårade	740 000	250 000	10 000-tals	1 000 000
Flyktingar	5 695 300	1 000 000	1 600 000	8 295 300
Totalt	6 770 300	1 350 000	1 600 000	9 755 300

Döda, sårade och flyktingar under Johnson (1964-1968)	Civila offer per månad under Johnson
5 655 300	95 000

Döda, sårade och flyktingar under Nixon (1969--aug.1971)	Civila offer per månad under Nixon
4 100 000	130 000

Det mänskliga lidandet under ett krig kan inte mätas i siffror. Det kan heller inte den systematiska förstörelse av livsmiljön som skett i Indokina genom Förenta staternas anfallskrig. Men redan det omfattande faktamaterial som kan uttryckas i statistiska uppgifter ger underlag för världsoinionens dom över de ansvariga för morderna på människor och miljö i Indokina – Förenta staternas härskande klass och dess regering.

USA:s krig i Indokina förs nu efter en förändrad militärpolitisk strategi. President Nixon kan dra hem trupper, men målsättningen är att förlänga kriget, bara med andra medel. Den s. k. vietnamiseringen är led i en amerikansk strategi för att kontrollera och exploatera andra länder och folk. Folkens kamp i Indokina och USA:s strävan att med militära och teknologiska medel söka undertrycka denna kamp för frihet och självständighet kan inte ses isolerade som en kamp i Asien. Vår solidaritet med folken i Indokina måste utgå från den grundläggande insikten, att en förutsättning för vår egen frihet och självständighet, för vår egen sociala frigörelsekamp är en fast solidaritet med folken i Indokina, med alla progressiva krafter i Asien, Afrika och Latinamerika.

I Sverige har utvecklats en omfattande solidaritetsrörelse med Indokinas folk. Denna ställer kravet att USA omedelbart skall lämna Indokina. En majoritet av riksdagens ledamöter har också förklarat sitt stöd för det 7-punktsprogram som framlagts av Republiken Sydvietnams provisoriska revolutionära regering (PRR) och för kravet att USA omedelbart skall dra tillbaka alla sina styrkor från Indokina. Förenta staternas regering

fortsätter emellertid sitt anfällskrig mot Indokinas folk. Även om trupper dras tillbaka fortsätter de omfattande bombningarna från luften. Protesterna mot Förenta staternas anfällskrig och folkmord i Indokina måste ges förnyad styrka och komma till ständigt nya uttryck. Solidariteten med Indokinas folk måste uttryckas i handling.

Med hänvisning till det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till herr utrikesministern få ställa följande frågor:

1. Vill regeringen uttrycka sitt fördömande av Förenta staternas anfällskrig i Indokina?
2. Avser regeringen att inför 1972 års session med Förenta nationerna ställa kravet att USA skall lämna Indokina och att ett bestämt datum fastställs för tillbakadragandet?
3. Avser regeringen att bryta förbindelserna med Saigonregimen och upprätta diplomatiska förbindelser med Republiken Sydvietnams provisoriska revolutionära regering?

Denna anhållan bordlades.

§ 10 Interpellation nr 10 ang. deltagandet i FN:s miljövärdskonferens

Ordet lämnades på begäran till

Herr MÅBRINK (vpk), som yttrade:

Herr talman! Sovjetunionens och Tjeckoslovakiens beslut att inte längre delta i förberedelserna inför den kommande FN-konferensen i Stockholm om världens miljöskyddsproblem tolkas allmänt som föranlett av FN-beslutet i december i fjol om att utestänga Tyska demokratiska republiken och vissa andra stater från deltagande i miljövärdskonferensen.

En framställning uppges ha riktats från den svenska regeringen till den västtyska regeringen om medverkan för att möjliggöra DDR:s deltagande i miljövärdsmötet. Att hänvändelsen riktats speciellt till den västtyska regeringen torde kunna ses mot bakgrunden av att särskilt denna ... oaktat det myckna talet om Bonnregeringens avspänningspolitik – reser ett hårdnackat motstånd mot att Tyska demokratiska republiken ges möjlighet att på likaberättigad grund delta i miljöskyddskonferensen. Däremot kan regeringen i Bonn tänka sig att DDR blir delaktig i det praktiska arbetet vid miljövärdskonferensen, enligt utsago av talesmän för västtyska UD.

Sakläget är som bekant följande: Varken Förbundsrepubliken Tyskland eller DDR är medlem av FN. Att ett västtyskt deltagande i miljövärdskonferensen emellertid anses givet beror på medlemskapet i flera FN-organ. DDR saknar sådant medlemskap och skall fördenskull utestängas från konferensen. Ett förslag i FN:s ekonomiska utskott i december om att även ”intresserade stater” skulle inbjudas blev avvisat.

Senast förra året avstyrktes likaledes DDR:s medlemskap i flera andra FN-organ, bl. a. vid Världshälsoorganisationens (WHO) möte i maj månad 1971. Bortsett från de i och för sig tungt vägande skälen för att även DDR med sitt högt utvecklade hälsovårdsväsende och sin medicinska

forskning deltar i det progressiva och humanitärt inriktade arbetet inom Världshälsoorganisationen stod naturligtvis konsekvenserna av det avvisade medlemskapet för DDR klara med avseende på DDR:s möjlighet att som medlem i ett FN-organ kunna bli inbjuden till miljövärdskonferensen. Samma linje drevs när det gällde DDR:s medlemskap i en rad andra av FN:s fackorgan.

Denna av den västtyska regeringen och av USA och andra NATO-stater aktivt understödda utestängningslinje gentemot DDR är en yttring av det kalla kriget. Den strider klart mot den internationella samlevnadens principer och mot den i fredens och den europeiska säkerhetens intresse så nödvändiga avspänningspolitiken. Det är i detta läge så mycket mera anmärkningsvärt att Sverige reellt sett gett denna politik sitt stöd genom sina med den proklamerade neutralitetspolitiken föga överensstämmande röstnedläggningar exempelvis vid behandlingen av DDR:s medlemsansökan i WHO vid dess möte förra året såväl som vid FN-behandlingen i december i fjol om länderdeltagandet i miljöskyddsmötet i Stockholm. Det innebär att den svenska regeringen har ett medansvar för den nu uppkomna situationen, vilken kan komma att äventyra miljövärdskonferensens framgångsrika genomförande.

Från bl. a. jordbruksministern har optimistiska uttalanden gjorts om att "Östtyskland skall komma med" i en eller annan form. Dessa bortser från den naturliga reaktionen hos en suverän stat mot någon sorts "formel" för ett andra rangens deltagande. I en officiell förklaring från DDR:s UD, publicerad i partiorganet Neues Deutschland den 5 januari 1972, heter det att det är "oantagbart att DDR deltar i Stockholmskonferensen som icke likaberättigad stat". I uttalandet understrykes även att enbart DDR:s läge i Europas centrum tydligt klargör att problemen om miljöskyddet i denna del av världen endast kan lösas i samarbete med DDR.

Frågan om deltagande i miljövärdskonferensen har aktualitet även för länder som Demokratiska folkrepubliken Korea och Demokratiska republiken Vietnam liksom för Republiken Sydvietnams provisoriska revolutionära regering. USA:s brutala utrotningskrig genom användandet av napalm och kemiska förintelsemedel har i Indokina skapat miljövärdskonferensproblem av alldeles speciellt slag. Deltagande från dessa länder skulle vara av mycket stort värde.

Med hänsyn till frågans utomordentligt stora betydelse är ett klarläggande från regeringen om dess agerande i dessa sammanhang påkallat, varför jag hemställer om kammarens tillstånd att till herr jordbruksministern få rikta följande frågor:

1. Anser statsrådet de svenska röstnedläggningarna vid omnämnda möten inom FN-organisationen, vilka påverkar frågan om bl. a. DDR:s och Demokratiska republiken Vietnams deltagande i den stundande miljövärdskonferensen, stå i överensstämmelse med intresset av en allsidig representation och ett framgångsrikt genomförande av miljövärdskonferensen?

2. Anser statsrådet att en omprövning bör ske beträffande de svenska representanternas ställningstagande vid WHO-mötet i maj månad detta år till frågan om DDR:s medlemskap i denna organisation, varigenom DDR

kan inbjudas att på likaberättigad grund delta i miljövårdsmötet?

3. Vilka övriga initiativ kan enligt statsrådets mening ytterligare komma i fråga för att på angiven grundval säkerställa miljövårdsmötet utan diskriminerande utestängning av länder, vilkas deltagande i hög grad är ett starkt intresse?

Denna anhållan bordlades.

§ 11 Interpellation nr 11 ang. Förenta staternas krigföring i Indokina

Ordet lämnades på begäran till

Herr TAKMAN (vpk), som yttrade:

Herr talman! Användningen av eld som vapen var strängt förbjuden av folkrätten sådan den var fastställd före första världskriget och åter fastställdes under tiden mellan de båda världskrigen. Redan i S:t Petersburgsdeklarationen 1868 fanns några av de berömda humanitära satsar, som detta förbud grundades på och som blivit hörnpelare för folkrätten i krig: att "det enda lagliga mål staterna äger uppställa under kriget är försvagandet av fiendens militära krafter", att det för uppnående av detta mål "är tillräckligt att försätta största möjliga antal män ur stridbart skick" och att "detta mål skulle överskridas genom bruket av vapen vilka onödigtvis skulle förvärra lidandena för de män som försatts ur stridbart skick".

Att användningen av eld som vapen stod i flagrant strid mot folkrätten var fortfarande den enhälliga åsikten vid nedrustningskonferensen i Genève 1932, i vilken ett sextiototal stater deltog. I sin resolution den 23 juli förklarade konferensen att "krigföring genom brand skall förbjudas genom de stadganden som särskilda utskottet enhälligt rekommenderat". Särskilda utskottet hade enats om detta, därför att brandvapen, om de användes mot tätorter, utgjorde "ett särskilt allvarligt hot mot civilbefolkningen" och, om de användes i eldkastare mot trupper i fält, "den omänsklighet, som användningen av dessa vapen kännetecknas av, orsakar lidande som inte kan anses vara nödvändigt från militär synpunkt". Vad konferensen enades om innebar "totalt förbud mot varje form av brandvapen för varje syfte och under varje som helst förhållande", skrev Philip Noel-Baker i sin 1958 publicerade bok "The arms race". "Det fanns därför inget tvivel om att brandvapen fram till 1939 var förbjudna genom de hävdvunna krigslagarna och att de var universiellt fördömda av mänsklighetens moraliska samvete."

Före andra världskriget provade Hitlertyskland brandbomber mot den spanska staden Guernica. I större skala användes de mot Coventry, London och andra brittiska städer. Det tyska folket fick dyrt betala för detta kriminella åsidosättande av folkrätten. Under nio dygns bombraider mot Hamburg i juli och augusti 1943 förstörde brittiska flygvapnet 75 procent av staden. Enligt Philip Noel-Bakers historik åstadkoms 80 procent av förödelsen av brand. Sammanlagt omkom mellan 70 000 och 100 000 personer. De flesta brändes till döds, men många dog av koloxidförgiftning.

Ändå överträffades denna terrorbombning våren 1945, då Tokyo och en mängd andra japanska städer bombades med napalm, ett då nykomponerat brandämne, bestående av bensin som överförts i geléform med hjälp av tvål. Uppgifterna om ödeläggelsen och antalet dödade växlar, men de försiktigaste bedömningarna tycks vara att 40 procent av den bebyggda ytan av 60 större städer totalförstördes. Under Koreakriget 1950-1953 använde USA napalm i stora mängder. Före 1965 fanns uppgifter om att napalm använts mot en indiansk gerillarörelse i Peru, mot kurderna i Irak och mot befrielseörelsen MPLA i Angola.

För att öka de förintande egenskaperna har den amerikanska krigsindustrin tillsatt magnesium, bariumnitrat och andra metaller eller salter. Man har på så sätt kunnat höja temperaturen, som för brinnande napalm av den ursprungliga typen nådde 800 å 1 000 grader, till 2 000 grader eller mera. Vit fosfor, som brinner utan syretillförsel, t. ex. under vatten, används enbart eller i förening med napalm. Personer som träffas av fosforfragment men överlever själva angreppet kan fortfarande flera timmar senare ha fragment brinnande i bukhålan eller i mjuka vävnader i andra delar av kroppen. Den napalm, som användes under de tidigare skedena av USA:s krig i Vietnam, ersattes snart av napalm-B, som i stället för tvål innehöll polystyren, en syntetisk substans. Denna napalmsort har en mycket större vidhäftningsförmåga. Även små stänk ger vanligen mycket svåra skador därför att offren oftast breder ut den brinnande smeten under sina desperata misslyckade försök att skrubba bort eller släcka den.

Användningen av dessa terrorvapen har ingalunda minskat under Nixons tid som president. Professorn i biokemi vid Kalifornienuniversitetet i Berkeley J. B. Neilands har som svar på en förfrågan fått en uppgift från Pentagon, daterad den 18 augusti 1971, att USA från januari 1969 till och med juni 1971 använt 125 000 ton napalm i Indokina.

USA:s kränkningar av de elementära grundsatserna för folkrätten i krig är i Indokina inte tillfälliga och oavsiktliga. De båda svenska läkarna Sven Aschberg och Märten Hauffman, som deltog i den internationella konferensen om medicinen och Indokinakriget i Paris den 4-5 december 1971, har i en rapport för tidskriften Vietnam nu, nr 1 år 1972, understrukit att det är ett "fullkomnande av krigsteknologin" som möjliggör terrorbombningen "av aldrig tidigare anad omfattning" mot Indokinas folk. De skriver:

"Man har lärt sig variera verkningsgraderna av sina vapen för att öka terroreffekten. Vapenutvecklingen åsyftar att dels öka antalet offer för varje bombraid, dels ge varje offer flera, ödesdigra och svårbehandlade skador. Vidare att dessa skador skall leda till allvariga komplikationer, långvarigt lidande, svår invaliditet med kostnadskrävande vård, rehabilitering och försörjning.

Raffinerade nyheter i den amerikanska vapenarsenalen är att stålkulorna i stålklubomborna ersatts med plastkulor som inte kan spåras med röntgenundersökning. Eftersom offret kan träffas av upp till 50 kulor blir den medicinska behandlingen ytterst komplicerad. Till denna grupp vapen hör även andra former av splitervapen, pilvapen och dumdumkulor. En del av dessa pjäser exploderar först efter studs mot marken på en

höjd av cirka 1,5 meter för att ge största möjliga personsador mot oskyddade kroppsdelar.

Utvecklingen av brandbomber är driven mycket långt. De kännetecknas av extremt hög flamtemperatur, 3 000–3 500 grader för blandningar av vit fosfor och aluminium. Fästförmågan på vävnader och kläder är mycket hög och offret både bränns och förgiftas av kolmonoxid. De överlevande offren för dessa vapen får mycket svårläkta, djupa brännskador med omfattande vävnadsförstöring och en hopplös psykisk och fysisk invalidisering.”

Kränkningarna av förbudet mot användningen av eld som vapen i krig har stegvis trappats upp under tre decennier. Den ohyggliga och systematiska karaktär som dessa förbrytelser nu har i Indokina borde vara allmänt känd. Oavsett vilka framsteg som annars kommer att göras i fråga om nedrustning, är det uppenbart att 1970-talet inte blir förtjänt av beteckningen ”nedrustningsårtionde” om inte förbudet mot användningen av napalm och andra brandvapen ånyo ges ett kraftfullt internationellt stöd. Ett förbud som ständigt kränks utan att kränkningarna blir föremål för starka och auktoritativa opinionsyttringar kommer självfallet att undermineras och förlora sin folkrättsliga betydelse.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till herr utrikesministern rikta följande fråga:

Utgör USA:s massiva användning av napalm och andra brandvapen i Indokina skäl för regeringen att inför internationellt forum aktualisera det folkrättsliga förbudet mot användningen av sådana vapen?

Denna anhållan bordlades.

§ 12 Interpellation nr 12 ang. forskningsberedningens arbete m. m.

Ordet lämnades på begäran till

Herr RICHARDSON (fp), som yttrade:

Herr talman! Genom beslut av Kungl. Maj:t år 1962 inrättades den s. k. forskningsberedningen för samråd om den långsiktiga forskningspolitiken. I denna skulle forskare samt företrädare för näringsliv och ”annan viktig samhällsverksamhet” ingå. Syftemålet var enligt direktiven att få till stånd en samordning av ”statens och näringslivets insatser på grundforskningens, den tillämpade forskningens och det industriella utvecklingsarbetets områden”.

Forskningsberedningen har nu varit i verksamhet i närmare tio år. Mycket tyder på att dess ställning och funktion förändrats ganska avsevärt under de senaste åren. Enligt en allmänt utbredd uppfattning har dess betydelse starkt reducerats. Detta har, menar man, bl. a. inneburit att samordningen av statens och näringslivets insatser i fråga om såväl grundforskning som tillämpad forskning försvagats. Samordningen av de till olika samhällssektorer destinerade statliga forskningsresurserna – sorterande under skilda departement – skulle likaledes ha försvagats. Dessa förändringar kan emellertid endast delvis och ofullständigt avläsas av officiella dokument, varför ett klarläggande från regeringens sida vore

värdefullt.

Riksdagen fattade i december 1971 beslut om att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om att bl. a. forskningsrådets sammansättning, organisation och befogenheter utreds. Jag har, liksom väl riksdagen i dess helhet, utgått ifrån att forskningsberedningens arbetsformer och funktion därvid måste beaktas men vill det oaktat aktualisera ett par frågor rörande den verksamhet som bedrivits inom forskningsberedningen under dess snart tioåriga tillvaro. Jag ber därför om kammarens tillstånd att till herr statsministern få ställa följande frågor:

1. Har forskningsberedningen fyllt den uppgift den avsågs få vid dess inrättande?
2. Vilka förändringar av betydelse har genomförts beträffande forskningsberedningens sammansättning, arbetsformer och uppgifter?
3. Föreligger från regeringens sida en medveten strävan att övergå från en övergripande till en s. k. sektoriell forskningspolitik?

Denna anhållan bordlades.

§ 13 Interpellation nr 13 ang. verkningarna av det nya skattesystemet, m. m.

Ordet lämnades på begäran till

Herr BOHMAN (m), som yttrade:

Herr talman! På föregående riksdags första dag riktade jag en interpellation till herr finansministern med begäran om ett klarläggande av det nya skattesystemets verkningar för olika grupper av skattebetalare. Jag erinrade om att skattesystemet, främst till följd av höjningen av mervärdeskatten och den kraftiga skärpningen av marginalskatterna i förening med höjda kommunalskatter och stigande priser, måste leda till en stark ökning av det totala skattetrycket. En inkomsttagare i 30 000-kronorsklassen måste exempelvis vid en förbättring av sin årsinkomst med 1 000 kronor därav i skatt avstå 600 kronor eller mera. Härtill kommer också negativa effekter genom minskade bostadstillägg och höjda barndaghemavgifter.

I sitt svar gjorde finansministern gällande, att någon total bild av skattereformen inte kunde åstadkommas innan systemet fått verka "någon tid".

I årets finansplan analyserar finansministern utförligt den kommunala utgiftsexpansionens negativa verkningar för såväl de enskilda hushållens levnadsstandard som samhällsekonomin. Den kommunala sektorn har – hävdas i finansplanen – vuxit med en takt som vida överstiger tillväxten i de samlade produktionsresurserna. En fortsatt utveckling i samma takt kommer att alltför kraftigt begränsa de privata hushållens köpkraft. Den kommunala utdebiteringen har stigit i accelererande takt och kommunernas reala resursförbrukning, skattesatser och bidragsanspråk utgör nu enligt finansministerns mening "ett växande problem". En fortsatt kommunal expansion av den storlek vi haft under 1960-talets senare del framstår "som klart oförenlig med kravet på en balanserad samhällsut-

Nr 3

Tisdagen den
11 januari 1972

veckling". Takten i utgiftsexpansionen måste "nedbringas till en nivå, som står i bättre överensstämmelse med tillväxten av landets totala inkomster och produktionskapacitet".

I samband därmed konstaterar finansministern, att några nya förslag om s. k. stimulansbidrag för den kommunala verksamheten inte kommer att läggas fram. Han underlåter emellertid erinra om att statsmakterna i sysselsättningsfrämjande syfte för blott några månader sedan föreslagit ett flertal åtgärder, i hög grad ägnade att stimulera den kommunala aktiviteten och de kommunala utgifterna.

Denna argumentation mot den kommunala utgiftsexpansionen överensstämmer i hög grad med de motiv för en begränsning av den statliga sektorns utveckling, som moderata samlingspartiet under en följd av år framfört. Vi har i fråga om den statliga sektorn – liksom finansministern nu på det kommunala området – påtalat att skattepolitiken inte givit medborgarna en rimlig del av de stigande resurserna för egen disposition samt att den offentliga expansionen med hänsyn till landets produktionskapacitet och stabiliteten i samhällsekonomin på lång sikt måste få allvarliga konsekvenser för sysselsättning och välförhållanden.

Mot den bakgrunden framstår det enligt min mening som anmärkningsvärt, att finansministern i årets finansplan icke gör någon analys av den statliga utgiftsexpansionen och underlåter att redovisa den s. k. skattereformens konsekvenser för de enskilda hushållen mot bakgrunden av den kommunala utgiftsstegringen och prisökningarna under de senaste åren. En sådan analys hade varit desto mera påkallad som de i det nya skatteförslaget höjda marginalskatterna utgjort en bidragande orsak till de långt utdragna och svärbemästrade avtalsförhandlingarna under det senaste året. Det kan alltså antagas, att skatteskärpningen jämte prisstegringarna medverkat till att den privata konsumtionen, trots avsevärda löneökningar, blev lägre 1971 än föregående år. De prisstegringar, som redan inträffat och kan förväntas ytterligare accentueras under kommande år, bör också ses mot bakgrund av skatte- och löneutvecklingen.

Moderata samlingspartiet motsatte sig på sin tid den s. k. skattereformen och krävde ny utredning för att förebygga reformens mest påtagliga olägenheter. Kravet på en dylik utredning har sedan upprepats. I december månad beslöt riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begära en förutsättningslös parlamentarisk utredning om skattesystemet.

Detta beslut förbigås helt i finansplanen.

Med återopande av vad här anförts får jag anhålla om kammarens tillstånd att till herr finansministern rikta följande frågor:

1. Är herr statsrådet nu beredd att ge riksdagen en redovisning av det nya skattesystemets verkningar på ekonomin för olika grupper av skattebetalare med hänsynstagande jämväl till nominella löneförändringars konsekvenser i fråga om olika sociala förmåner?

2. När avser herr statsrådet att tillsätta den parlamentariska utredning av vårt skattesystem som för varje dag blir alltmer påkallad?

Tisdagen den
11 januari 1972

Ordet lämnades på begäran till

Herr HANSSON i Skegrie (c), som yttrade:

Herr talman! Den miljövärdskonferens som senare under året skall hållas i vårt land har hälsats med stor tillfredsställelse inom vida kretsar. Detta är hoppgivande, eftersom miljöproblemen alltmer fått global karaktär. Sannolikt kommer denna internationella prägel att bli ännu starkare allteftersom förbindelserna mellan folken utvecklas och den moderna utvecklingen synes medföra ständigt nya faror för miljöförstöring. Insatser från vissa länder kan därför omintetgöras därest inte andra stater vidtager motsvarande åtgärder. Så kan exempelvis radioaktivitet från kärnvapensprängningar åstadkomma skador på människor, djur och växtlighet långt borta från den plats där sprängningen sker och göra större skador än i det land där proven utföres. Samma förhållande kan åstadkommas genom luftföroreningarna. Länder som infört förbud mot användandet av t. ex. de giftiga preparaten DDT och PCB kan ändå bli utsatta för dessa genom import av varor från stater där sådana ämnen får fritt användas. Många liknande exempel kan anföras.

En synnerligen allvarlig miljöförstöring sker genom förorening av våra vatten. Detta har tyvärr redan fått en mycket allvarlig omfattning inte minst då det gäller världshaven. Här är internationella insatser oundgängligen nödvändiga om fortsatt förstöring skall förhindras. Vissa mera begränsade vattenområden löper risk att i ännu högre grad bli utsatta för förstöring därför att den naturliga nedbrytningen av föroreningarna är helt underlägsen nytillskotten av förstörande ämnen. Sådana vatten är t. ex. Östersjön och i ännu högre grad Öresund.

Det är bl. a. av denna orsak som man måste beklaga om det förhållandet skulle inträffa att inte alla Östersjöstater skulle delta som likaberättigade parter vid den planerade miljövärdskonferensen. Såvitt kan bedömas är dessa gränsstater beredda att delta därest en likaberättigad status vid konferensen kan beredas dem. Men det är inte enbart av detta skäl som en fullständig uppslutning kring konferensen är nödvändig. Alla länder bör i mån av resurser kunna delta och samarbeta i det forskningsarbete som bedrivs världen runt kring miljövärdfrågorna.

Politiska aspekter länder emellan liksom också ekonomiska och militära intressen bör ej få hindra det internationella samarbetet på miljövärdområdet. Samexistensen människorna emellan måste gå före dylika intressen. Vissa länder närmar sig förgiftningsgränsen med raska steg och därför har mänskligheten inte råd med några luckor i samarbetet för att förhindra en annars hotande katastrof.

Det är därför att hoppas att de nu aktuella farhågorna för att vissa länder uteblir från miljövärdskonferensen kan elimineras. Grundorsaken tycks ligga i att Östtyskland (DDR) av politiska skäl inte skulle beredas likaberättigad plats vid konferensen. Som ovan sagts bör dylika motiveringar underordnas intresset av att alla länder gemensamt deltar i förhindrandet av fortsatt miljöförstöring.

Såsom värdland för konferensen och i egenskap av gränsstat via Östersjön med DDR ligger det nära till hands att vårt land intensivt

engagerar sig för att söka ge DDR med andra deltagande länder likaberättigad ställning vid konferensen.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställer jag om kammarens tillstånd att till herr jordbruksministern ställa följande fråga:

Vilka möjligheter anser herr statsrådet att den svenska regeringen har att medverka till att alla stater, som förklarar sig villiga att delta i miljövårdskonferensen i Stockholm innevarande år, ges en likaberättigad ställning?

Denna anhållan bordlades.

§ 15 Interpellation nr 15 om översyn av bestämmelserna om tillsyn av stiftelser

Ordet lämnades på begäran till

Herr WESTBERG i Ljusdal (fp), som yttrade:

Herr talman! Övervakningen av vissa s. k. allmännyttiga stiftelser regleras av 1929 års lag om tillsyn över stiftelser. I samarbetsutredningens betänkande SOU 1970:41 "Företag och samhälle" har i två kapitel behandlats frågor rörande stiftelser. Utredningen påvisar att de nuvarande kraven på offentlig redovisning som åligger stiftelser inte är särskilt omfattande och framhåller att frågan om revision av lagstiftningen om stiftelser har tagits upp i bl. a. en rad riksdagsmotioner. Riksdagen har även uttalat sig till förmån för en lagrevision (bevillningsutskottets betänkande nr 51 år 1963).

Utredningen föreslår, i avvaktan på en översyn av lagstiftningen, vissa provisoriska åtgärder för att förbättra informationen om större allmännyttiga stiftelser som inte står under tillsyn enligt 1929 års lag och därför inte är skyldiga att avge någon som helst offentlig redovisning.

Wenner-Grenska samfundet är en stiftelse som enligt stiftarens föreskrift ursprungligen var undantagen från tillsyn. Härigenom gavs ingen offentlighet åt bl. a. revisionsberättelser i vilka samfundets revisorer framställde anmärkningar mot styrelsens förvaltning. Först sedan vissa ekonomiska transaktioner, som för närvarande är föremål för utredning, hade genomförts sattes samfundet under tillsyn.

Under hänvisning till vad jag här anført hemställer jag om kammarens tillstånd att till herr justitieministern få framställa följande fråga:

Finner justitieministern med anledning av vad som hittills framkommit angående bristerna i fråga om möjligheterna att utöva tillsyn av stiftelser samt med hänsyn till vad som anförts om samarbetsutredningen tiden nu vara inne för en översyn av lagstiftningen om stiftelser?

Denna anhållan bordlades.

Tisdagen den
11 januari 1972

Ordet lämnades på begäran till
Herr WIKSTRÖM (fp), som yttrade:

Herr talman! Frågan om vilka länder som bör inbjudas att delta i FN:s miljövårdskonferens i Stockholm i juni 1972 har på sistone uppmärksamats mycket. Den formel om vilken majoriteten i FN:s generalförsamling enade sig synes innebära, att bl. a. ett land som Östtyskland icke kommer att inbjudas. Samtidigt har flera stater dragit sig tillbaka från arbetet i förberedelseskommittén. Jordbruksministern har emellertid i ett tidningsuttalande varit optimistisk och bl. a. hävdad, att ett deltagande från Folkrepubliken Kina är troligt enligt uppgifter han fått i samband med generalförsamlingen i New York.

Det synes naturligt att en redogörelse lämnas för riksdagen om läget när det gäller inbjudningsfrågan, dels för de officiella regeringsdelegationerna, dels även för de s. k. non-governmental organizations. För deras del har vissa sidoarrangemang planerats, bl. a. i Tennishallen. Relationen mellan dessa arrangemang och själva konferensen i riksdagshuset synes emellertid icke helt klarlagd, varför det vore värdefullt att även få en redogörelse för detta.

Mot bakgrund av det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till herr jordbruksministern få ställa följande frågor:

1. Vill statsrådet lämna en redogörelse för läget när det gäller inbjudningarna till miljövårdskonferensen i Stockholm 1972 för dels officiella regeringsdelegationer, dels s. k. non-governmental organizations?
2. Vilken blir relationen mellan de sidoarrangemang som ordnas i anslutning till miljövårdskonferensen och de officiella samlingarna i denna konferens?

Denna anhållan bordlades.

§ 17 Interpellation nr 17 om reducering av flygtaxorna på norrlands-linjerna

Ordet lämnades på begäran till
Herr ÖHVALL (fp), som yttrade:

Herr talman! Flera regionalpolitiska utredningar har konstaterat att förutsättningarna för en regions utvecklingsmöjligheter till väsentlig del sammanhänger med kontaktmöjligheterna utåt. Självfallet växer också kontaktfrågans betydelse med avstånden. För att de lokaliseringpolitiska målen skall kunna nås i Norrbotten måste kontaktmöjligheterna med mera expansiva delar av landet väsentligt förbättras. Inrikesflyget kunde i detta avseende bli av utomordentligt stor betydelse, men för att så skall bli fallet måste en betydande sänkning av flygpriserna komma till stånd.

Ordinarie flygpris Luleå -- Stockholm tur och retur är för närvarande 462 kronor och Kiruna -- Stockholm 580 kronor. År 1969 påpekades ii bilaga till hemställan från länsstyrelserna i de fyra nordligaste länen att de

nuvarande ordinarie priserna för flygbiljett på linjen Luleå – Stockholm förmodligen ligger ungefär dubbelt så högt som de rimligen borde göra. Utredaren menade att förklaringen till de höga priserna stod att finna i frånvaron av konkurrens på inrikeslinjerna. Vitala intressen i lokaliseringssträvanden i Norrland får således stå tillbaka för att hävda landets intressen på den internationella luftfartens område där konkurrensen är hårdare.

Alternativa kommunikationsmedel till flyg existerar i många fall inte på grund av den långa restiden, påpekar länsstyrelsen i Norrbotten i Länsprogram 70. Alternativet till flygresa blir i sådana fall att inte resa alls. Även näringsfrihetsombudsmannen har funnit anledning fråga om det inte nu är dags för översyn av den mer än 15 år gamla lag som SAS-monopolet vilar på och som även reglerar LIN:s koncession.

Oavsett under vilka organisatoriska former inrikesflyget upprätthålles måste beslutsamma åtgärder nu sättas in för att samordna flygtrafiken med de lokaliseringpolitiska strävandena i de perifera delarna av landet.

Mot bakgrunden av vad jag här anfört hemställer jag om kammarens tillstånd att till herr kommunikationsministern få ställa följande fråga:

Är statsrådet beredd att utan dröjsmål vidtaga erforderliga åtgärder i syfte att reducera flygpriserna på Norrland för att därigenom uppnå bättre samklang med regionalpolitiken?

Denna anhållan bordlades.

§ 18 Interpellation nr 18 om främjande av bostadsbyggandet på landsbygden

Ordet lämnades på begäran till

Herr JOHANSSON i Holmgården (c), som yttrade:

Herr talman! Huvuddelen av bostadsbyggandet sker i dag i tätorter. Det är främst storstäderna som har tillåtits växa mycket snabbt, men också i andra tätorter byggs i en omfattande utsträckning. Praktiskt taget allt bostadsbyggande sker i dag inom planlagt område.

Ur många synpunkter kan tätortsbyggande inte konkurrera med bebyggelse på landsbygden vad gäller miljön. Många människor önskar därför få möjlighet att bygga en villa på den rena landsbygden. Det är angeläget att ge människorna denna valfrihet när det gäller bostadsförhållanden.

Det är naturligtvis viktigt att bostadsbyggandet planeras, men detta får inte leda till bestämmelser eller förhållanden, som gör att det blir omöjligt att bygga på landsbygden. Speciellt svåra konsekvenser får en sådan utveckling i avfolkningsbygder där nybyggnation är en förutsättning för att en region skall kunna leva vidare.

En av de faktorer som styr byggnadsverksamheten är möjligheten att få lån. Det är därför intressant att studera de förutsättningar för statliga bostadslån som bostadslånekungörelsen (KK 1967:552) ställer upp. I 6 § sägs bl. a.:

”Bostadslån för nybyggnad utgår under förutsättning att — — — det

kan antagas föreligga ett varaktigt behov av — — — bostäder och lokaler — — —.”

I tillämpningsföreskrifterna till bostadslånekungörelsen sägs att frågan om varaktigt behov av bostäder och lokaler skall bedömas med beaktande av försörjningsmöjligheterna och befolkningsutvecklingen på sikt. Statsutskottet anförde i sitt betänkande 1967:100 att av avgörande betydelse för omfattningen och inriktningen av statsbelånat bostadsbyggande bör vara den bedömning som i förekommande fall kommer till uttryck i det av kommunen uppgjorda bostadsbyggnadsprogrammet och den tilldelning av statliga lånemedel som de bostadslånegivande organen finner sig kunna medverka till.

I statsutskottets utlåtande 1964:42 sägs bl. a. att den prövning som sker inte får bli så snäv att bostadsbyggandet på landsbygden systematiskt missgynnas. I praxis omintetgörs ofta denna viljeinriktning. Av protokoll från sammanträde med planeringsberedningen i Luleå den 13 maj 1971 framgår detta. Under 11 § i nämnda protokoll redogörs för resultatet av genomförda överläggningar med länsbostadsnämnden beträffande ett fortsatt byggande i byarna i kommunens ytterområden, varav framgår att länsbostadsnämnden betraktar byggande inom område med byggnadsplan som ett krav för fortsatt statlig belåning.

Länsbostadsnämndens inställning till denna fråga står inte i full överensstämmelse med statsutskottets utlåtande från 1964.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till herr inrikesministern få framställa följande fråga:

Avser statsrådet att utfärda tillämpningsföreskrifter för statliga bostadslån, vilka gör att bostadsbyggande på landsbygden inte missgynnas?

Denna anhållan bordlades.

§ 19 Interpellation nr 19 ang. tillämpningen av bestämmelserna om förseningsavgift vid avgivande av självdeklaration

Ordet lämnades på begäran till

Herr BÖRJESSON i Falköping (c), som yttrade:

Herr talman! Flera reformer på beskattningsområdet har under de senaste åren genomförts för att höja taxeringsarbetets effektivitet. Detta har bl. a. resulterat i en avsevärd förstärkning av taxeringsorganisationen samt i en icke obetydlig rationalisering. I vissa hänseenden har skattemyndigheterna erhållit vidgade befogenheter gentemot de skattskyldiga bl. a. genom den omläggning av påföljdssystemet vid överträdelser mot skatte- och avgiftsförfattningarna som riksdagen beslutade om 1971. Förändringarna har emellertid också inneburit att den enskildes skyldighet att tillhandagå taxeringsmyndigheterna med uppgifter och handlingar av skilda slag har ökat.

Det är fullt i sin ordning att samhället på olika sätt värnar om sina intressen. Men det är lika viktigt att taxeringsförfarandet utformas och tillämpas på sådant sätt att den skattskyldiges rättssäkerhet inte äventyras. Om rättsskyddet inte upprätthålls minskar snabbt medborgar-

nas respekt för skattelagarna, och möjligheterna att uppnå en väl fungerande taxeringskontroll reduceras. Det allmännas krav på effektiv taxering står därför inte i något motsatsförhållande till den enskildes anspråk på rättssäkerhet.

Det förekommer mycket ofta taxeringsfall där den enskilde medborgaren har uppenbara svårigheter att tillvarata sina intressen. De skärpningar av påföljderna för olika slags felaktigheter i samband med deklarationen som genomförts, vilka ur många synpunkter kan anses vara riktiga, måste enligt min mening följas upp från samhällets sida genom bättre hjälp och information till allmänheten. Många deklareranter har svårigheter att själva upprätta sin egen självdeklaration och måste därför anlita sakkunnig hjälp. Företagare och näringsidkare kan i de flesta fall påräkna sådan hjälp genom sina organisationer och bokföringsbyråer. Vad det gäller löntagare och övriga mindre inkomsttagare har dessa vissa möjligheter att få hjälp med sin deklaration av bl. a. affärs- och sparbanker samt jordbrukskassor. Information genom tidningar och TV i deklarations- och skattefrågor måste också betraktas som mycket värdefull.

Ett särskilt problem är att deklarationsblanketterna för många som inte är vana vid att handskas med blanketterna trots de förenklingar som skett framstår som svåra eller rent av obegripliga. Det är angeläget att blanketterna utformas på ett sådant sätt att ingen tveksamhet föreligger när deklareranten skall fylla i blanketterna.

För skattskyldiga som inte själva kan upprätta deklaration framstår det under alla förhållanden som nödvändigt att anlita sakkunnig hjälp. Det är därför angeläget att i större utsträckning än vad som nu sker få till stånd sakkunnig hjälp i skatte- och taxeringsfrågor från samhällets sida. Det bör framhållas att många tillfälliga deklarationsbyråer som i deklarationstider erbjuder sina tjänster inte innebär några garantier för att deklareranterna erhåller sådan hjälp. Många av dessa byråer är mer intresserade av att tjäna pengar än av att betjäna sina kunder på rätt och riktigt sätt. Trots det värdefulla arbete som banker, kreditinrättningar, fackföreningar, pensionärsföreningar etc. utför när det gäller att informera och vara allmänheten behjälplig i deklarations- och skattefrågor föreligger därför ändå behov av utvidgad rådgivning och hjälp från det allmänna i deklarations- och skattefrågor. Särskilda tjänstemän borde enligt min mening avdelas på fögderikontoren eller socialvårdsbyråerna för att ge råd och hjälp i hithörande spörsmål.

Ändringarna i påföljdssystemet vid överträdelser mot skatteförfattningarna innebär bl. a. att en särskild avgift skall uttagas av dem som underlåtit att inlämna sin självdeklaration inom föreskriven tid. Detta innebär en helt ny typ av påföljd. Försening vid självdeklarationens inlämnande på grund av att deklareranten inte fått sakkunnig hjälp friar inte vederbörande från att betala fastställd förseningsavgift.

Erfarenheterna har visat att bokförings- och deklarationsbyråer samt andra deklarationsmedhjälpare alltid råkar i svårigheter då det gäller att inom föreskriven tid klara av samtliga deklarationer. Svårigheterna kan väntas öka betydligt i år på grund av de många ändringarna i skattesystemet. Det är därför enligt min mening påkallat att medge anstånd med deklarationernas inlämnande i sådana fall. Man kan annars

befara att ett mycket stort antal deklaranter kommer att lämna in felaktiga eller ofullständiga deklARATIONER. Svårigheter att få hjälp borde således godtagas som ett giltigt skäl för befrielse från förseningsavgift, om vederbörande kommer in för sent med sin självdeklaration. Anstånd eller avgiftsbefrielse borde kunna beviljas upp till exempelvis 14 dagar.

Om man visar en dylik generositet från taxeringsmyndigheternas sida mot den deklarerande allmänheten kommer detta säkerligen att innebära ett mindre antal ofullständiga och felaktiga deklARATIONER. Därmed skulle arbetet underlättas för taxeringsmyndigheterna. Enligt min mening är det viktigare att få in riktigt upprättade deklARATIONER än att dessa kommer in exakt på dagen inom nu föreskriven tid.

Med hänvisning till vad som anförts i interpellationen hemställer jag om kammarens tillstånd att till herr finansministern få ställa följande fråga:

Vill statsrådet medverka till att bestämmelserna om förseningsavgift i samband med för sent avgiven självdeklaration kan tillämpas så att någon avgift inte tas ut om förseningen är relativt obetydlig och beror på att deklARANTEN inte kunnat få sakkunnig hjälp vid deklARATIONARBETET?

Denna anhållan bordlades.

§ 20 Interpellation nr 20 om befrielse från automobils katt för vissa handikappfordon

Ordet lämnades på begäran till

Herr OSKARSON (m), som yttrade:

Herr talman! Genom frivilliga insatser bedrivs på ett flertal platser i vårt land en omfattande färdtjänst för handikappade. Färdtjänsten omfattar sådana resor som icke kan ersättas av allmänna medel, men som är av utomordentligt stort värde för de handikappade ur kontakt- och trivselsynpunkt. Penningmedel såväl för inköp av erforderliga fordon som för driften av desamma anskaffas genom frivilliga bidrag och insamlingar i olika former. Förare och medhjälpare vid transporter är oftast medlemmar i frivilliga, ideella organisationer med ingen eller mycket ringa ersättning för sitt arbete.

För att nedbringa kostnaderna för verksamheten har organisationerna i ett antal fall gjort framställning till respektive länsstyrelse om befrielse från fordonsskatt, som är en betungande utgift för dem. Dessa framställningar har dock avslagits, vilket som regel resulterat i att särskilda insamlingar har igångsatts för att försöka få medel till skatten. Då möjligheterna att skaffa medel på frivillig väg är begränsade, innebär skyldigheten att erlagga fordonsskatt inskränkningar i den humanitära verksamheten. Detta är beklagligt då alla torde vara ense om att färdtjänst av här angivet slag fyller en viktig samhällsfunktion.

För mig synes det rimligt att fordon som uteslutande användes för transporter av handikappade i olika situationer och för vilka kostnaderna bestrides av på frivillig väg insamlade medel befrias från fordonsskatt.

Med hänvisning till ovanstående hemställas om kammarens tillstånd

att till herr finansministern få ställa följande fråga:

Vill herr statsrådet vidtaga åtgärder som leder till att fordon, som användes i färdtjänst för handikappade och där kostnaderna för verksamheten bestrides av medel som insamlas på frivillig väg, befrias från fordonsskatt?

Denna anhållan bordlades.

§ 21 Till bordläggning anmäldes Kungl. Maj:ts denna dag på rikssalen avlämnade

dels proposition nr 1 angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1972/73,

dels ock berättelse till 1972 års riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit.

§ 22 Anmäldes och bordlades Kungl. Maj:ts proposition nr 2 angående utgifter på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1971/72.

§ 23 Anmäldes och bordlades

Riksdagens löne delegations redogörelse för dess verksamhet under år 1971

Justitieombudsmännens ämbetsberättelse

Riksdagens revisorers verksamhetsberättelse för år 1971.

§ 24 Anmäldes och bordlades följande motioner:

Nr 1 av herr *Hermansson m. fl.* om övergång till republik

Nr 2 av herr *Sjöholm* om ändrade regler för valbarhet till fastighetsnämnd och byggnadsnämnd

Nr 3 av herr *Sjöholm* om stadgande i grundlag angående enskilda val av politisk partitillhörighet

Nr 4 av herr *Sjöholm* om ett valsysteem som möjliggör personval

Nr 5 av herr *Wiklund* i Stockholm om informationservice åt riksdagsmän rörande vetenskapliga rön

Nr 6 av herrar *Andersson* i Örebro och *Nordgren* angående restitutionen av erlagd försäljningsskatt på guldvaror

Nr 7 av herr *Helén m. fl.* om rätt till avdrag vid taxering till statlig inkomstskatt av gåvor till religiösa ändamål, m. m.

Nr 8 av herrar *Henmark* och *Westberg* i Ljusdal om förbud mot mellanöl under en försöksperiod

Nr 9 av herr *Henmark m. fl.* angående tidpunkten för avlämnande av självdeklaration

Nr 10 av herr *Levin* om investeringsbidrag

Nr 11 av herr *Sjöholm* om upphävande av förordningen om annonskatt

Nr 12 av herr *Hörberg m. fl.* om straffskärpning för grövre dubbleribrott

Nr 13 av herr *Wiklund* i Stockholm *m. fl.* om rätt för polisman till ersättning för kroppsskada i tjänsten

Nr 14 av herr *Wiklund* i Stockholm *m. fl.* angående medborgarvittnen vid förundersökning i brottmål

Nr 15 av herr *Börjesson* i Falköping om s. k. hemmadotters rätt till ersättning ur kvarlåtenskap i vissa fall

Nr 16 av herr *Börjesson* i Falköping om inskränkning av bouppteckningsplikten

Nr 17 av herrar *Börjesson* i Falköping och *Eriksson* i Bäckmora om rätt för omyndig till ersättning av staten för förlust genom förskingring av omyndigs medel

Nr 18 av herr *Sjöholm* angående uppskov med verkställighet av dom eller beslut om vräkning

Nr 19 av herr *Sjöholm* om införande i föräldrabalken av stadgande om förbud mot aga

Nr 20 av herr *Sjöholm* angående besvärsrätten i mål om utmätning

Nr 21 av herr *Ahlmark m. fl.* om diplomatiskt erkännande av Bangladesh

Nr 22 av herr *Hermansson m. fl.* om upprättande av diplomatiska förbindelser med Tyska demokratiska republiken, m. m.

Nr 23 av herrar *Börjesson* i Falköping och *Eriksson* i Bäckmora om obligatorisk begravningsförsäkring

Nr 24 av fru *Anér* angående individens okränkbarhet

Nr 25 av herr *Börjesson* i Falköping *m. fl.* om inrättande av en patientombudsman

Nr 26 av herr *Helén m. fl.* om anslag till de fria kristna samfunden

Nr 27 av herrar *Levin* och *Petersson* i Röstånga om avskaffande av licens för radio i bil i yrkesmässig trafik

Nr 28 av fru *Ryding m. fl.* angående Sveriges Radios programpolitik, m. m.

Nr 29 av herr *Werner* i Malmö *m. fl.* angående den andliga vården vid sjukhusen

Nr 30 av herrar *Henmark* och *Taube* angående skolplikten i grundskolans årskurs 9

Nr 31 av herr *Henmark m. fl.* angående läroböcker i religionskunskap och samhällskunskap

Nr 32 av herr *Henmark m. fl.* om förläggande av gymnasieskola till sydöstra Skåne

Nr 33 av herr *Henmark m. fl.* om statsbidrag till fritidslokaler vid grundskola och gymnasieskola

Nr 34 av herrar *Nilsson* i Agnäs och *Petersson* i Gäddvik om höjt anslag till stipendier för blivande präster

Nr 35 av herr *Henmark m. fl.* angående planeringsverksamheten inom vägverket

Nr 36 av herr *Sjöholm* om obligatoriskt säkerhetsbälte i bil

Nr 37 av herr *Sjöholm* om obligatorisk skyddshjälm vid färd på motorcykel eller moped

Nr 38 av herr *Torwald m. fl.* om åtgärder för att trygga trafiken på cykel och moped

Nr 39 av herrar *Henmark* och *Wirtén* om utgivande av en informationsskrift rörande allemansrätten

Nr 3

Tisdagen den
11 januari 1972

Nr 40 av herr *Henmark m. fl.* om åtgärder till förhindrande av djurplågeri

Nr 41 av herr *Henmark m. fl.* om översyn av djurskyddslagen

Nr 42 av herr *Nilsson* i Agnäs om åtgärder för bevarande av odlad jord

Nr 43 av herrar *Nilsson* i Agnäs och *Petersson* i Gäddvik om åtgärder för att möjliggöra snabb uppodling av tidigare åkermark

Nr 44 av herr *Sjöholm* om inrättande av en djurens ombudsman

Nr 45 av herr *Andersson* i Örebro *m. fl.* angående mindre företags lånemöjligheter för investeringar i marknadsföring

Nr 46 av herr *Petersson* i Röstånga om begränsning av rätten till inköp av pyrotekniska varor

Nr 47 av herrar *Petersson* i Röstånga och *Nelander* angående regionalpolitiska stödåtgärder för sydöstra Skåne

Nr 48 av herr *Sjöholm* angående uppsägning av hyreskontrakt vid bristande hyresbetalning

§ 25 Herr talmannen meddelade att Kungl. Maj:ts propositioner nr 1 och 2, riksdagens löne delegations redogörelse, justitieombudsmännens ämbetsberättelse, riksdagens revisorers verksamhetsberättelse samt motionerna nr 1–48 skulle sättas sist på föredragningslistan för morgondagens sammanträde.

§ 26 Meddelande ang. enkla frågor

Meddelades att följande enkla frågor framstälts, nämligen

den 10 januari av

Nr 1 Herr *Komstedt* (m) till statsrådet fru Myrdal angående gyckel med religionen i vissa TV-program:

Anser fru statsrådet det lämpligt, med tanke på den kristna opinionen i vårt land, att gyckla med religionen såsom skett t. ex. i senaste julkalendern i TV?

Nr 2 Herr *Levin* (fp) till herr jordbruksministern angående hälsovårdsnämndernas möjligheter till ingripande mot störande trafikbuller:

Överväger statsrådet nu sådana förslag till författningsändringar att hälsovårdsnämnderna därigenom skulle ges reella möjligheter till ingripande mot störande trafikbuller?

den 11 januari av

Nr 3 Herr *Takman* (vpk) till herr jordbruksministern angående principerna för tjänstetillsättningar inom rennäringsadministrationen:

Är statsrådet beredd redogöra för principerna vid tillsättning av tjänster inom den nya rennäringsadministrationen?

den 10 januari av

Nr 3

Tisdagen den
11 januari 1972

Nr 4 Herr *Persson* i Heden (c) till herr finansministern om anstånd för icke bokföringsskyldiga mindre företagare med avlämnande av allmän självdeklaration:

Vill statsrådet medverka till att jordbrukare och andra mindre företagare, som inte är bokföringsskyldiga, ges generell anstånd till den 31 mars med ingivandet av årets allmänna självdeklaration bl. a. med hänsyn till att de nya skattereglerna nu skall tillämpas för första gången?

Nr 5 Herr *Zachrisson* (s) till herr utrikesministern om bistånd till Bangladesh:

Vilket bistånd planeras från svensk sida till Bangladesh?

Nr 6 Fru *Fraenkel* (fp) till herr socialministern om åtgärder mot poseringsateljéer och sexklubbar:

Vilka åtgärder ämnar regeringen vidta mot poseringsateljéernas och sexklubbarnas expansion med åtföljande negativa sociala skadeverkningar?

Nr 7 Herr *Werner* i Malmö (m) till herr socialministern om samordning av abortlagstiftningen i de nordiska länderna:

Är herr statsrådet beredd att verka för en samordning av abortlagstiftningen i de nordiska länderna?

den 11 januari av

Nr 8 Herr *Ullsten* (fp) till herr utbildningsministern angående bokhandels distribution av läromedel och biblioteksböcker:

Vilka åtgärder överväger regeringen i syfte att undvika den kris för svensk bokhandel som skulle inträffa ifall bokhandeln frångavs sin nuvarande uppgift att svara för distribution av läromedel och biblioteksböcker?

Nr 9 Herr *Enskog* (fp) till herr kommunikationsministern angående slopadet av specialrabatterna på vissa tåg i Mälardalen:

Anser statsrådet det ur såväl trafikpolitisk som ekonomisk synpunkt vara riktigt att nu slopa de specialrabatter på vissa tåg, som tillämpats i Mälardalen?

§ 27 Kammaren åtskildes kl. 16.24.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert